

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W GDAŃSKU**

RGD.536-7/02/HK

Gdańsk, dnia 28 października 2002r.

DECYZJA NR RGD.26/2002

Na podstawie art. 9, w związku z art. 8 ust. 2 pkt 7, ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2000r., Nr 122, poz. 1319 z późniejszymi zmianami), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego, z urzędu, przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko przedsiębiorcy Multimedia Polska Sp. z o.o. w Gdyni, stwierdza się stosowanie przez skarżonego praktyk ograniczających konkurencję, polegających na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku dostaw sygnału telewizji kablowej w Gdyni, poprzez stwarzanie konsumentom (tu: abonentom) uciążliwych warunków dochodzenia ich praw wskutek odmowy przyjmowania bezpośrednio od nich, w siedzibie przedsiębiorcy mieszczącej się w Gdyni, opłat za świadczone usługi, i nakazuje ich zaniechanie.

UZASADNIENIE

W związku z pismem Pana LG z G., dotyczącym m.in. sprawy braku możliwości gotówkowego regulowania w punktach kasowych przedsiębiorcy Multimedia Polska Sp. z o.o. w Gdyni opłat abonamentowych za świadczone przez operatora usługi, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego w przedmiocie wystąpienia, wszczął w dniu 5 kwietnia 2002r., z urzędu, postępowanie antymonopolowe przeciwko ww. przedsiębiorcy pod zarzutem stosowania praktyk ograniczających konkurencję, polegających na nadużywaniu pozycji dominującej poprzez stwarzanie konsumentom uciążliwych warunków dochodzenia swoich praw wskutek odmowy przyjmowania bezpośrednio od abonentów telewizji kablowej opłat za świadczone usługi, co może stanowić naruszenie art. 8 ust. 2 pkt 7 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2000r., Nr 122, poz. 1319 z późniejszymi zmianami).

Skarżony przedsiębiorca, odpowiadając na zawiadomienie o wszczęciu postępowania, potwierdził fakt rezygnacji z otwierania nowych i utrzymywania dotychczasowych punktów kasowych na terenie objętym swoją działalnością (w tym również w G.), w których abonenci mogli uprzednio bezpośrednio i bez prowizji regulować opłaty za świadczone przez operatora usługi.

80-824 GDAŃSK, UL. PODWALE PRZEDMIEJSKIE 30

TEL. (058) 346-29-32, TEL/FAX (058) 346-29-33, TEL. CENTRALA (058) 301-50-21

E-MAIL: GDANSK@UOKIK.GOV.PL

Według wyjaśnień przekazanych organowi antymonopolowemu przez przedsiębiorcę Multimedia Polska, kwestionowana w postępowaniu decyzja została podyktowana „względami ekonomicznymi”; celem jej podjęcia nie był zatem zamiar „stworzenia sytuacji będącej uciążliwą dla klientów”.

Zdaniem skarżonej firmy, żaden z przepisów prawa, jak również warunków umów zawieranych z klientami, nie nakłada na nią obowiązku utrzymywania punktów kasowych. Oferowana przez nią wcześniej możliwość regulowania opłat w takich punktach była wyrazem określonej polityki firmy, zmierzającej do nawiązania „lepszego kontaktu z klientem i, w miarę istniejących możliwości, ułatwienia mu korzystania z [...] usług”. W sytuacji, kiedy ponoszone z tego tytułu koszty, związane m.in. z „zabezpieczeniem, właściwą ochroną oraz etatyzacją punktów kasowych działających w Biurach Obsługi Klienta [...]”, okazały się nadmierne, Spółka uznała, iż dalsze utrzymywanie tego systemu regulowania opłat utraciło walor racjonalności ekonomicznej, i całkowicie zaprzestała pobierania opłat w punktach kasowych.

Równocześnie z przyjęciem nowej strategii poboru opłat abonamentowych podjęto rozmowy z bankami posiadającymi rozbudowaną sieć punktów detalicznych oraz z innymi podmiotami, w tym administratorami zasobów mieszkaniowych, zmierzające do umożliwienia abonentom dokonywania opłat w ich placówkach na preferencyjnych warunkach. W dacie udzielania odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu niniejszego postępowania antymonopolowego skarżona nawiązała, na terenie G., współpracę z trzema punktami agencyjnymi PKO (pobierającymi prowizję w wysokości 1,50PLN) oraz z czterema punktami kasowymi jednej ze spółdzielni mieszkaniowych zlokalizowanych na terenie G. (przyjmującymi opłaty bez prowizji).

Powyższe okoliczności nie dają, w przekonaniu przedsiębiorcy M., wystarczających podstaw do uznania, by kwestionowane przez organ antymonopolowy działanie, polegające na odmowie przyjmowania bezpośrednio od abonentów telewizji kablowej, korzystających z usług tego operatora, opłat za świadczone usługi, nosiło znamiona zakazanej prawem praktyki ograniczającej konkurencję.

ANALIZUJĄC ZEBRANY MATERIAŁ DOWODOWY ORGAN ANTYMONOPOLOWY ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE.

Przepisem stanowiącym w niniejszym postępowaniu podstawę do ewentualnego zakwestionowania przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów działań operatora w zakresie sposobu poboru opłaty abonamentowej na terenie miasta G. jest art. 8 ust. 2 pkt 7 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie [...], uznający za bezprawne, co do zasady, każde działanie przedsiębiorcy, posiadającego pozycję dominującą, którego celem lub skutkiem jest stwarzanie konsumentom uciążliwych warunków dochodzenia swoich praw.

Zachowania tego rodzaju mogą być w każdym wypadku rozpatrywane wyłącznie w kontekście tzw. rynku relewantnego, tj. „rynku towarów (usług), które ze względu na ich przeznaczenie oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji” (art.

4 ust. 8 ustawy o ochronie [...]). Okoliczność powyższa powoduje konieczność delimitacji rynku co najmniej pod względem jego wymiaru przedmiotowego i terytorialnego.

Posiłkując się treścią definicji rynku relewantnego oraz orzecznictwem Sądu Antymonopolowego w innych, podobnych sprawach (patrz m.in. wyroki z dnia 6 grudnia 2000r., sygn. akt XVII Ama 101/99; z dnia 2 kwietnia 2001r., sygn. akt Ama 12/01, i z dnia 9 maja 2001r., sygn. akt Ama 91/00), Prezes UOKiK stanął na stanowisku, iż wymiar produktowy konstytuują usługi polegające na umożliwieniu odbiorcy dostępu do programów telewizyjnych i radiowych, krajowych i zagranicznych, niezależnie od rodzaju transmittera (sieci kablowej, przekazu satelitarnego, w tym z platform cyfrowych, lub z nadajników naziemnych), za pomocą którego są dystrybuowane.

Drugim wymiarem rynku relewantnego jest – obok przedmiotowego – wymiar przestrzenny, zazwyczaj rozumiany jako obszar geograficzny, na którym warunki konkurencji dla wszystkich jego uczestników są – w odniesieniu do określonych towarów (usług) – jednakowe (bądź zbliżone). W niniejszym postępowaniu przyjęto, iż ma on charakter lokalny, wyznaczony przez zasięg sieci operatora telewizji kablowej, tworzącej trwałą infrastrukturę techniczną, służącą przesyłowi programów telewizyjnych i radiowych, zlokalizowaną w granicach G.

Mając na uwadze informacje przekazane Prezesowi UOKiK przez przedsiębiorcę Multimedia Polska, z których wynika, iż w granicach rynku relewantnego (zdefiniowanego, jak wyżej) obsługuje około [...] abonentów (w tym – [...] w sieciach, których jest właścicielem, i [...] w sieciach należących do jednej ze spółdzielni mieszkaniowych zlokalizowanych na terenie G.) wobec około [...] korzystających z usług operatora U. i [...] korzystających z usług operatora TVK O., a także i to, że skarżona firma nie wskazała, jako swoich konkurentów, innych dostawców sygnału telewizyjnego (w tym: zapewniających przekaz satelitarny lub odbiór z nadajników naziemnych), organ antymonopolowy przyjął, iż, posiadając około 75% udziału w rynku, zajmuje na nim, bez wątpienia, pozycję silnie dominującą.

W świetle poczynionych ustaleń możliwa staje się analiza postępowania przedsiębiorcy Multimedia Polska w kontekście przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie [...], a w szczególności – w nawiązaniu do treści art. 8 ust. 2 pkt 7, zakazującego stwarzania konsumentom uciążliwych warunków dochodzenia swoich praw przez przedsiębiorców posiadających pozycję dominującą.

Praktyka, o której mowa w przywołanym przepisie, może dotyczyć, zdaniem organu antymonopolowego, zarówno działań podejmowanych w fazie przedmownej, jak też w trakcie wykonania umów. W drugim z wymienionych wypadków za sprzeczne z prawem należy uznać nie tylko egzekwowanie przez przedsiębiorcę, siłą przewagi kontraktowej, narzuconych, niekorzystnych dla konsumentów, postanowień zawartych umów, ale także wszelkie inne zachowania przejawiające się w utrudnianiu, w rozmaity sposób, skutecznego dochodzenia przez konsumentów ich praw.

Na marginesie powyższego należy wskazać, iż interesy konsumentów są

zazwyczaj chronione w ramach pięciu podstawowych obszarów, w szczególności poprzez zagwarantowanie im prawa do:

- ✓ ochrony zdrowia i bezpieczeństwa,
- ✓ ochrony interesów ekonomicznych,
- ✓ rekompensaty,
- ✓ informacji i edukacji
- ✓ reprezentacji.

W niniejszym postępowaniu zarzut stawiany przedsiębiorcy Multimedia Polska należałoby, co do zakresu przedmiotowego, sytuować w obszarze kwestii związanych z ochroną interesów ekonomicznych konsumentów, jednak – jak na to wskazują polskie i europejskie rozwiązania legislacyjne – unormowania o takim charakterze mają na celu przede wszystkim eliminację nieuczciwych klauzul w umowach zawieranych z konsumentami, a także zagwarantowanie praw konsumenta w umowach zawieranych na odległość, w umowach zawieranych poza siedzibą przedsiębiorstwa oraz w umowach z zakresu usług turystycznych i kredytu konsumenckiego.

Jeżeli zatem działania skarżonej Spółki nie zostały odrębnie i szczegółowo uregulowane w ustawodawstwie konsumenckim, jeżeli wzajemnych praw i obowiązków dłużnika i wierzyciela – dotyczących zasad i sposobu uiszczania należności za świadczone usługi dostawy sygnału telewizji kablowej – nie zapisano w łączącej strony umowie (a obie z wymienionych sytuacji mają miejsce w odniesieniu do przedmiotu niniejszego postępowania), to, zdaniem Prezesa UOKiK, winny one być rozpatrywane w oparciu o przepisy o charakterze ogólnym.

Wychodząc z tego założenia, organ antymonopolowy, mając na względzie art. 454 K.c., zważył, iż dług pieniężny ma charakter długu oddawczego, a wierzyciel (tu: operator) jest uprawniony do domagania się od dłużnika (tu: abonenta), aby ten, na swój koszt i ryzyko, przekazał – bezpośrednio lub pośrednio do siedziby organu zarządzającego przedsiębiorcy (tu: przedsiębiorcy Multimedia Polska) – należności pieniężne z tytułu wykonania zobowiązania wynikającego z umowy łączącej strony. Przywołany przepis rozstrzyga równocześnie, zdaniem Prezesa UOKiK, iż na wierzycielu nie ciąży, co do zasady, prawem określony obowiązek otwierania i prowadzenia kas w każdej z jednostek, znajdujących się w miejscowościach, na terenie których prowadzi on działalność gospodarczą.

Wziąwszy pod uwagę zarówno tę okoliczność, iż, jak ma to miejsce w istniejącym stanie faktycznym, firma Multimedia Polska nie wprowadziła do umów jakiegokolwiek niekorzystnego dla abonentów postanowienia dotyczącego zasad i sposobu rozliczeń z abonentami, utrudniającego drugiej stronie, niewątpliwie słabszej ekonomicznie, dochodzenie praw jej należnych, jak i tę, iż w świetle obowiązujących w tej mierze reguł prawa cywilnego, działaniami nakładającym na kontrahentów operatora obowiązek przekazania mu, na ich koszt i ryzyko, należności pieniężnych z tytułu korzystania z oferowanych przez niego usług dostawy sygnału telewizji kablowej, nie sposób zarzucić sprzeczności z tymi regułami, organ antymonopolowy uznał, iż – we wskazanym wyżej zakresie – działania operatora nie noszą znamion zakazanej, z mocy ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie [...], praktyki ograniczającej konkurencję.

W świetle takiego stanowiska Prezesa UOKiK staje się oczywiste, iż sama konieczność ponoszenia przez abonentów opłat portoryjnych bądź prowizji (w związku z wykonywaniem przez nich zobowiązań, na rzecz przedsiębiorcy M., za pośrednictwem poczty bądź banków, nie może być uznana za „*stwarzanie konsumentom uciążliwych warunków dochodzenia swoich praw*”, zwłaszcza wtedy, gdy operator, nie prowadząc na terenie objętym swoją działalnością własnych punktów kasowych, czyni starania mające na celu zmniejszenie dolegliwości opłat związanych z zapłatą za świadczone przez niego usługi (np. poprzez współpracę z bankami, oferującymi korzystniejsze prowizje, bądź ze spółdzielniami mieszkaniowymi, udostępniającymi, również nieodpłatnie, swoje punkty kasowe).

Przedstawiona ocena działania skarżonej Spółki zmienia się jednak po uwzględnieniu faktu, iż – wobec zobowiązania wierzyciela do współpracy z dłużnikiem przy wykonywaniu przezeń zobowiązania, zgodnie z jego treścią i w sposób odpowiadającego celowi społeczno-gospodarczemu oraz zasadom współzycia społecznego – powinna ona, w odniesieniu do długu pieniężnego, zapewnić dłużnikowi, po myśli art. 454 § 2 K.c., również możliwość jego bezpośredniego (i bez ponoszenia dodatkowych opłat) zwrotu w swojej siedzibie.

Jest poza sporem, iż w wypadku firmy Multimedia Polska, której siedziba znajduje się w miejscowości Gdynia, tj. na obszarze rynku właściwego w niniejszym postępowaniu, abonenci są takiej możliwości pozbawieni, a tym samym – narażeni na niedozwolone utrudnienia w dochodzeniu pełni przysługujących im praw. W tych okolicznościach działania skarżonego przedsiębiorcy, zajmującego na rynku relevantnym uprzywilejowaną pozycję, polegające na uniemożliwieniu zwrotu długu pieniężnego w siedzibie przedsiębiorcy (poprzez rezygnację z utrzymywania w niej punktów kasowych), pozostając w sprzeczności – wobec braku innych uregulowań tej kwestii – z ogólnie obowiązującymi zasadami prawa cywilnego, wyczerpują, zdaniem Prezesa UOKiK, znamiona praktyki ograniczającej konkurencję, zakazanej z mocy art. 8 ust. 2 pkt 7 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie [...]. Nie bez znaczenia dla takiego rozstrzygnięcia jest i to, iż inni dostawcy sygnału telewizji kablowej, oferujący swoje usługi na innych rynkach relevantnych (m.in. przedsiębiorca U. w G.), współdziałając z dłużnikami przy wykonaniu przez nich zobowiązań z tytułu korzystania z ich usług, umożliwiają abonentom realizację ich zobowiązań poprzez bezpłatne ich wnoszenie w punktach obsługi klientów.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji.

POUCZENIE: Od decyzji niniejszej przysługuje stronie prawo odwołania do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego, za pośrednictwem Delegatury UOKiK w Gdańsku, w terminie 14 dni od daty doręczenia.

OTRZYMUJE:

Multimedia Polska Sp. z o.o. w Gdyni